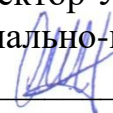

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту
 /Шпенік О.О./
«29» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття»

Рівень вищої освіти	другий (магістр)
Галузь знань	01–Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014–Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація)(за наявності)	014.03–Середня освіта. Історія
Освітня програма	«Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	Українська, угорська

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 – Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 – Середня освіта** предметної спеціальності або спеціалізації (за наявності) **014.03– Середня освіта. Історія** освітньої програми «Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»

Розробник: Павлишин Л.В., к.і.н.
доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції ДВНЗ «УжНУ»,

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції протокол № 11 від «18» червня 2024 р.

Завідувач кафедри доц. Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол № 7 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Талабірчук О. Ю.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,5 самотійної роботи студента - 5	2	2
	Лекції:	
	22	6
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	78	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова дисципліна «Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття» викладається на Українсько-угорському навчально-науковому інституті для студентів денної та заочної форм навчання у другому семестрі, 1-го року навчання у відповідності до освітньої програми підготовки магістрів спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія).

Метою вивчення дисципліни є розкриття особливостей соціокультурних трансформацій у Закарпатті протягом ХХ століття, опираючись на теоретичні, конкретно-історичні напрацювання сучасної вітчизняної та закордонної історіографії. Курс сприятиме глибшому осмисленню та об'єктивній оцінці подій минулого в історії та сьогоденні поліетнічного прикордонного регіону України, що актуалізовано контекстом сучасних процесів формування політичної нації та національно-державної ідентичності в Україні. Головними завданнями курсу є: конкретизувати панораму суперечливого соціально-політичного й духовно-культурного життя краю.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у галузі освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальні компетентності (ЗК):

- Здатність усвідомлювати цінності громадянського суспільства, діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК – 06);
- Здатність проводити дослідження в освітній галузі та галузі історії на відповідному рівні (ЗК – 07);
- Здатність толерувати багатоманітність і полікультурність у суспільстві (ЗК – 08).

фахові компетентності (ФК):

- Здатність до аналізу та критичної оцінки історичних джерел та наукової літератури. (ФК – 05);

предметні фахові компетентності (ПК):

- Знати та розуміти методологію дослідження історичного процесу у світовому та національному контекстах, здатність до практичного застосування методів історичного дослідження (ПК – 01);
- Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних та професійних завдань (ПК – 02);
- Здатність до розуміння теорії історичного розвитку, формування наукових засад історико-культурної оцінки спадщини минулого та її впливу на свідомість громадян України (ПК – 03).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова дисципліна «Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття» вивчається у першому році другого (магістерського) рівня, тому не передбачає передумов вивчення у даній освітній програмі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати знання з гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання в освітній діяльності.	ПРН – 01
Знати теоретико-методологічні аспекти історичної науки, особливості розвитку всесвітньої історії, основні періоди історії України в контексті світової історії, історико-культурних регіонів України та історію своєї місцевості.	ПРН – 09
Знати методику проведення історичних досліджень, володіти методикою опрацювання історичних джерел та проведення історико-красознавчих досліджень, вміти інтерпретувати джерела з усної історії, трактувати історичні процеси, опираючись на документальну базу.	ПРН – 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміє застосовувати знання з гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання в освітній діяльності.	ПРН – 01
Розуміє теоретико-методологічні аспекти історичної науки, особливості розвитку всесвітньої історії, основні періоди історії України в контексті світової історії, історико-культурних регіонів України та історію своєї місцевості.	ПРН – 09
Знає методику проведення історичних досліджень, володіти методикою опрацювання історичних джерел та проведення історико-красознавчих досліджень, вміти інтерпретувати джерела з усної історії, трактувати історичні процеси, опираючись на документальну базу.	ПРН – 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

усне опитування, письмові практичні роботи, написання реферату, підсумкові контрольні роботи.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний — виступ на практичному занятті (до 5 балів), виконання презентації, домашніх індивідуальних завдань (до 40 балів: кожне індивідуальне завдання оцінюється до 5 балів; тематичний (за модулем) контроль (тестування) — до 50 балів.

Підсумковий контроль — виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх.

За результатами поточного контролю та виконання домашніх індивідуальних завдань студенти, які отримали від 90 до 100, балів можуть бути звільнені від підсумкового контролю та отримати оцінку "відмінно", від 80 до 90 балів — "добре", від 70 до 80 балів — "задовільно".

Заплановано дві модульні контрольні, захист реферату, заслуховування доповіді, перегляд презентації студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Форма модульного контролю: Модульний контроль (МК) проводиться один/два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Форма підсумкового семестрового контролю: студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за поточний та модульний контроль (Змістовий модуль 1.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	CP	50	100
10	10	10	20							

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

(Змістовий модуль 2.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	CP...	50	100
10	20	10	10							

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	50	10	50
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація				
Реферат				
Есе				
Самостійна робота				
Модульна контрольна робота		50		50
Разом	10	100	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на теоретичні питання, різних рівнів складності. За кожну правильну відповідь на 3 теоретичні завдання студент може отримати від 10 до 20 балів максимум. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, як відвідали не менше 90 % аудиторних занять (або відпрацювали

пропущені заняття на консультаціях) і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90-100	відмінно	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89	Добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання
C	74-81		
D	64-73	Задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
E	60-63		
FX	35-59	Незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Соціокультурний простір: сутність, структура, актуальність та специфіка наукового дослідження. Стан розробки проблематики курсу у вітчизняній та закордонній історіографії. Взаємна історико-культурна спадщина українського та угорського місцевого населення краю: виклики та соціокультурні маркери.

Тема 2. Соціокультурні процеси на Закарпатті у першій половині ХХ століття (від Австро-угорського панування до національно-визвольної боротьби закарпатських українців). Розпад багатонаціонального Угорського королівства: територіальні конфлікти і національне самовизначення народів. Національні стремління закарпатських українців.

Тема 3. Соціокультурний розвиток Закарпаття у міжвоєнний період (у складі Чехословаччини). Умови соціально-культурного розвитку Закарпаття у складі Першої Чехословацької Республіки. Громадські організації Закарпаття у Чехословацький період та їх вплив на соціокультурний розвиток краю. Преса Карпатської України як соціокультурний орієнтир населення краю. Розвиток театрального мистецтва на Закарпатті у міжвоєнний період.

Тема 4. Чехізація чи культурна політика у відношенні нової соціокультурної реальності Закарпаття. Співпраця української і чеської інтелігенції у контексті національного відродження Закарпаття (20-30 рр. ХХ ст.). Утвердження на Закарпатті українського напрямку. Жіночий рух у Карпатській Україні: національні та культурно-освітні аспекти. Освітньо-просвітницький аспект діяльності педагогічних товариств Закарпаття (1919-1944). Етнокультурний розвиток угорців Закарпаття у контексті чехізації краю (культурно-освітнє життя). Громадські організації угорців.

Тема 5. Регіональний досвід конструювання «радянської людини»: інституції, механізми. Освіта та наука в радянській матриці соціуму: здобутки й втрати. Етнокультурний розвиток Закарпаття у контексті радянзації: культурно-освітнє життя національних меншин краю. Культурно-освітнє життя угорців Закарпаття.

Тема 6. Літературно-мистецьке життя Закарпаття: загальноукраїнський та союзний контекст. Розвиток закарпатської літератури у 20-30-х роках ХХ століття. Літературний процес у краї 1940-1960 рр.

Тема 7. Релігійна складова соціокультурної трансформації краю. Релігійне життя на Закарпатті за умов репресивного тиску тоталітарного режиму.

Тема 8. Етнокультурні виміри розвитку мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття. Трансформаційні процеси в сфері побуту та дозвілля. Етнокультурні виміри розвитку музичного та образотворчого мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття. Танець на Закарпатті.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
І-й семестр						
Модуль 1						
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Соціокультурний простір: сутність, структура, актуальність та специфіка наукового дослідження.	4/2	2/1	2			0/0
Тема 2. Соціокультурні процеси на Закарпатті у першій половині ХХ століття (від Австро-угорського панування до національно-визвольної боротьби закарпатських українців).	20/10	4/2	4			12
Тема 3. Соціокультурний розвиток Закарпаття у міжвоєнний період (у складі Чехословаччини).	18/9	4/2	2			12
Тема 4. Чехізація чи культурна політика у відношенні нової соціокультурної реальності Закарпаття.	18/9	2/1	2			14
Разом за змістовий модуль 1	60	12/1 1	10/5			38
Змістовий модуль 2.						
Тема 5. Регіональний досвід конструювання «радянської людини»: інституції, механізми.	16/8	4/2	2			10
Тема 6. Літературно-мистецьке життя Закарпаття: загальноукраїнський та союзний контекст.	16/8	2/1	4			10
Тема 7. Релігійна складова соціокультурної трансформації краю.	14/7	2/1	2			10
Тема 8. Етнокультурні виміри розвитку мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття.	14/7	2/1	2			10
Разом за змістовий модуль 2	60	10/8	10/5			40
Разом	120	22/2 0	20/1 0			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять*

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Взаємна історико-культурна спадщина українського та угорського місцевого населення краю.	2	

2	Розпад багатонаціонального Угорського королівства: територіальні конфлікти і національне самовизначення народів.	4	
3	Громадські організації Закарпаття у Чехословацький період та їх вплив на соціокультурний розвиток краю	2	
4	Співпраця української і чеської інтелігенції у контексті національного відродження Закарпаття (20-30 рр. XX ст.)	2	
5	Освіта та наука в радянській матриці соціуму: здобутки й втрати.	2	
6	Етнокультурний розвиток угорців Закарпаття у контексті радянзації краю (культурно-освітнє життя)	4	
7	Релігійне життя на Закарпатті за умов репресивного тиску тоталітарного режиму	2	
8	Трансформації літературного та мистецького життя Закарпаття у другій половині XX ст.	2	
Разом		20	0

* використання елементів неформального навчання – здобувач із запропонованих як альтернативних форм практичних занять (проходження дотичних до тем модуля онлайн курсів на платформах Прометеус, Освіторія, EdEra та ін.) може обрати 1 і за наявності сертифіката отримати кількість балів передбачених за конкретну тему.

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Закарпаття у соціокультурному вимірі XX століття	78	
2	Розвиток українського театру на Закарпатті (1920-1930 рр.)		
3	Греко-католицька церква Закарпаття: від статусу домінуючої конфесії до нелегального становища		
4	Етнокультурні виміри розвитку музичного та образотворчого мистецтва Закарпаття другої половини XX століття		
5	Взаємна історико-культурна спадщина українського та угорського місцевого населення краю: виклики та соціокультурні маркери.		
6	Розпад багатонаціонального Угорського королівства: територіальні конфлікти і національне самовизначення народів.		
7	Умови соціально-культурного розвитку Закарпаття у складі Першої Чехословацької Республіки.		
8	Освітньо-просвітницький аспект діяльності педагогічних товариств Закарпаття (1919-1944).		
9	Етнокультурний розвиток угорців Закарпаття у контексті чехізації краю (культурно-освітнє життя). Громадські організації угорців.		
10	Розвиток закарпатської літератури у 20-30-х роках XX століття.		
Разом		78	

Самостійна робота студента під час вивчення курсу здійснюється за напрямками:

- організаційно-методична робота в бібліотеці;
- опрацювання джерел, підручників і навчальних посібників, монографій, енциклопедій та словників;
- конспектування літератури згідно з тематичним планом лекцій;
- опрацювання лекційного матеріалу;
- реферування наукових статей та інших друкованих джерел;
- написання рефератів, творчих і дослідницьких робіт;
- перегляд і рецензування художніх і документальних фільмів;
- підготовка виступів на семінарах, конференціях, участь в ділових іграх тощо;
- підготовка до іспиту з навчального курсу.

Частина самостійної роботи студентів з курсу здійснюється у вигляді опрацювання матеріалу з метою написання реферату (есе) на запропоновану проблематику. Форма контролю: прилюдний захист реферату.

Орієнтовний перелік тем:

№ з/п	Назва теми	Форма опитування
1	Освітньо-просвітницький аспект діяльності педагогічних товариств Закарпаття (1919-1944).	Реферат
2	Розвиток театрального мистецтва на Закарпатті у міжвоєнний період.	
3.	Розвиток закарпатського народного танцю.	
4.	Преса Карпатської України як соціокультурний орієнтир населення краю.	
5	Жіночий рух у Карпатській Україні: національні та культурно-освітні аспекти.	

Вимоги до написання реферату:

Підготовка реферату з одного питання програми (за вибором студента) є самостійною домашньою роботою. Критерієм оцінки реферату є такі параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел, поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність і аргументованість викладу змісту; наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту реферату з сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку й посилань на джерела. Не зараховуються ті реферати, які є плагіатом чи передруком текстів із підручників або Інтернету.

У процесі підготовки рефератів студенти отримують практичні навички самостійної роботи з літературою, архівними і музейними фондами, уміння робити висновки й узагальнення різних точок зору на події та явища, висловлювати свої погляди на існуючі проблеми.

При підготовці реферату необхідно виділити декілька етапів:

- вибір теми та пошук необхідної літератури;
- вивчення зібраних матеріалів;
- написання реферату;
- його захист впродовж 6–7 хвилин.

Після вибору та осмислення теми, яка зацікавила студента, необхідно отримати консультацію у викладача щодо складання попереднього плану і списку тематичної літератури. Ознайомлення з літературою є дуже відповідальним етапом роботи над рефератом, оскільки сьогодні існує чимала кількість публікацій та різноманітних досліджень, спектр яких коливається від заідеологізованих робіт радянського часу або занадто радикальних, псевдонаукових праць сьогодення до справді виважених робіт. Тому спроба об'єктивно осмислити різні погляди вимагає критичного співставлення джерел інформації, глибокої розумової праці. Після опрацювання літератури, можна скласти план, що включає два – три питання, які розкривають основний зміст теми. Найважливіші вимоги до написання реферату

– змістовність, логічна послідовність, органічний зв'язок викладу окремих питань. Після розкриття кожного питання плану обов'язково робляться висновки, лише по завершенні розгляду всієї теми робиться ґрунтовний загальний висновок. Усі теоретичні положення й висновки зроблені в рефераті, повинні бути аргументовані з посиланнями на джерела.

Технічні вимоги до оформлення реферату:

- титульна сторінка має бути оформлена за зразком;
- обсяг реферату 7-10 стор.;
- формат паперу А4 (білого кольору), інформацію фіксувати тільки на одному боці аркушу, поля (верхнє, нижнє та лїве – 2 см, правє – 1 см), шриффт „Times New Roman”, розмір – 14, інтервал – 1,5;
- наприкінці реферату студент повинен зробити самостійні висновки;
- в кінці реферату має бути вказана використана література;
- оформлений реферат студент підписує і проставляє дату виконання.
- реферат слід здати викладачеві, або методисту кафедри.

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Соціокультурний простір Закарпаття ХХ століття» носить самостійний характер виконання окреслених завдань. Воно виконується студентом під час усього періоду вивчення відповідної навчальної дисципліни і може бути оцінене максимально у **23** бали. Індивідуальне завдання включає підготовку презентації за визначеною темою. Вибір теми здійснюється студентом самостійно, проте вона обов'язково має стосуватися загального змістового навантаження з навчального курсу і не має повторюватися у різних студентів.

Орієнтований перелік тем для підготовки презентації

№ з/п	Назва теми
1	Розвиток українського театру на Закарпатті
2	Греко-католицька церква Закарпаття: від статусу домінуючої конфесії до нелегального становища
3	Етнокультурні виміри розвитку музичного та образотворчого мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття

Презентація готується з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint і не повинна перевищувати 20 слайдів, але краще вкласти матеріал у 15-17 слайдах. Тіло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 10 рядків тексту.

Структура виступу:

- тема доповіді, а також ПБ, курс, спеціальність і форма навчання доповідача (1 слайд);
- актуальність обраної проблеми дослідження (1 слайд);
- основна візуальна інформація за темою, яка доповнюватиме (але не повністю дублюватиме!) виступ доповідача (12-14 слайдів);
- бібліографічний список основних використаних джерел (1-2 слайди).

Кожен слайд має бути викладений чітко, лаконічно і не містити неоднозначних формулювань.

6.6. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Соціокультурний простір: сутність, структура, актуальність та специфіка наукового дослідження.
2. Стан розробки проблематики курсу у вітчизняній та закордонній історіографії.
3. Взаємна історико-культурна спадщина українського та угорського місцевого населення краю: виклики та соціокультурні маркери.
4. Соціокультурні процеси на Закарпатті у першій половині ХХ століття.

5. Розпад багатонаціонального Угорського королівства: територіальні конфлікти і національне самовизначення народів.
6. Національні стремління закарпатських українців після розпаду Австро-Угорщини.
7. Соціокультурний розвиток Закарпаття у міжвоєнний період у складі Чехословаччини.
8. Умови соціально-культурного розвитку Закарпаття у складі Першої Чехословацької Республіки.
9. Громадські організації Закарпаття у Чехословацький період та їх вплив на соціокультурний розвиток краю.
10. Преса Карпатської України як соціокультурний орієнтир населення краю.
11. Розвиток театрального мистецтва на Закарпатті у міжвоєнний період.
12. Чехізація чи культурна політика у відношенні нової соціокультурної реальності Закарпаття.
13. Співпраця української і чеської інтелігенції у контексті національного відродження Закарпаття (20-30 рр. ХХ ст.).
14. Утвердження на Закарпатті українського напрямку.
15. Жіночий рух у Карпатській Україні: національні та культурно-освітні аспекти.
16. Освітньо-просвітницький аспект діяльності педагогічних товариств Закарпаття (1919-1944).
17. Етнокультурний розвиток угорців Закарпаття у контексті чехізації краю (культурно-освітнє життя).
18. Громадські організації угорців.
19. Регіональний досвід конструювання «радянської людини»: інституції, механізми.
20. Освіта та наука в радянській матриці соціуму: здобутки й втрати.
21. Етнокультурний розвиток Закарпаття у контексті радянзації: культурно-освітнє життя національних меншин краю.
22. Культурно-освітнє життя угорців Закарпаття.
23. Літературно-мистецьке життя Закарпаття: загальноукраїнський та союзний контекст.
24. Розвиток закарпатської літератури у 20-30-х роках ХХ століття.
25. Літературний процес у краї 1940-1960 рр.
26. Релігійна складова соціокультурної трансформації краю.
27. Релігійне життя на Закарпатті за умов репресивного тиску тоталітарного режиму
28. Етнокультурні виміри розвитку мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття.
29. Трансформаційні процеси в сфері побуту та дозвілля.
30. Етнокультурні виміри розвитку музичного та образотворчого мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття. Танець на Закарпатті.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного/або інформаційного забезпечення: проектор для перегляду презентацій у форматі MS PowerPoint, використання комп'ютерів, історичних та контурних карт, унаочнень.
У разі дистанційного навчання – інтернет (ZOOM, MOODLE).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Čtvrtstoletí spolu. David Hubený (Ed.), Národní Archiv. Československo a Podkarpatská Rus, 2023. 590 s.
2. Liubov Pavlyshyn. Problémy a výzvy v činnosti Československého červeného kříže na Podkarpatské Rusi v kontextu zdravotního systému první Československé republiky (začátek

20. let 20. století), in: TÓTHOVÁ, Valérie, (ed.), Česko-slovenské zdravotnictví v historické perspektivě interdisciplinárním pohledem: sborník příspěvků z vědecké konference. České Budějovice 5. 12. 2024. České Budějovice: ZSF JU. 2025, S.123-133. s.xxx. ISBN 978-80-7694-103-8
3. Liubov Pavlyshyn, Pavlo Peniak. Yaroslav Bem a studium starověkých dějin Zakarpátí. C91 Moderní aspekty vědy: XXIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. str. 617. S.589-596
 4. Pavlyshyn, L., Kutsov, K. Coverage of the activities of the League of Nations by the Subcarpathian media in the 1920s and 1930s: a provincial view of international politics. *Paginae historiae* 32/2, 2024. C.189-200.
 5. Васьків С. Т. Передумови розвитку полікультурної освіти дітей та молоді на Закарпатті другої половини ХІХ ст. - першої половини ХХ ст. Інноваційна педагогіка. Випуск 67 Т.1. Видавничий дім "Гельветика", 2024. С.57-60.
 6. Куцов Костянтин, Павлишин Любов. Організаційні потуги карпатоукраїнського студентства 1939 – 1943 рр.: чехословацький спадок у реаліях Угорського королівства (на матеріалах періодичних видань та мемуаристики). Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Історія», вип. 1 (46), 2022. С. 40-53. DOI: [https://doi.org/10.24144/2523-4498.1\(46\).2022.257195](https://doi.org/10.24144/2523-4498.1(46).2022.257195)
 7. Павлишин Л. Фрагменти з діяльності регіональної організації Чехословацького Червоного Хреста у Карпатській Україні (1938-1939). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Карпатська Україна як етап українського державотворення та боротьби українців за незалежність у ХХ ст.» / За заг. ред. К. Куцова, І. Шніцера. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2024. С. 134-145.
 8. Павлишин Любов. Становлення та діяльність представництва Чехословацького Червоного Хреста у Підкарпатській Русі у 20-х рр. ХХ століття. Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Історія», вип. 1 (50), 2024. С. 19-28. DOI: [https://doi.org/10.24144/2523-4498.1\(50\).2024.304819](https://doi.org/10.24144/2523-4498.1(50).2024.304819)
 9. Українська еліта у другій половині ХІХ – на початку ХХІ століття: особливості формування, трансформація уявлень, інтелектуальний потенціал. Західні землі. Вибрані проблеми. Кн. 1 / [авт. кол. : Срібняк Ігор, Стасюк Олександр, Вегеш Микола Миколайович та ін.]; відп. ред.: І. Соляр ; упоряд.: О. Муравський, М. Романюк ; рец.: І. Бегей, О. Красівський, Р. Сіромський; НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. Львів, 2023. 536 с.
 10. Черепаня М. Т. Дошкільна освіта Закарпаття міжвоєнного періоду (1919–1938 роки). Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи: зб. наук. Праць. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 83. С. 209-213.

Допоміжна література

11. Адамович С. Проблема автономії та політичне русинство у незалежній Україні // Людина і політика. 2004. № 4. С. 11 – 19.
12. Боржава Ю., Від Угорської Русі до Карпатської України, Філадельфія, 1956.
13. Вегеш М., Токар М., Басараб М. Карпатська Україна в контексті українського державотворення. Ужгород: Капати, 2008. 256 с.
14. Данилюк Д. Історія Закарпаття: навч. посібн. Ужгород: Подяка, 2013. 304 с.
15. Данилюк Д. Характеристика джерельної бази історичних досліджень // Нариси історії Закарпаття. В 3-х томах. Т.ІІІ. (1946-1991). Ужгород, 2003. С. 13-19.
16. Данилюк Д. Історіографія Закарпаття в новітній час (1917 – 1985). Львів: Вища школа. Видавництво при Львівському Державному університеті, 1987. 130 с.
17. Розман І., Лемак О. Внесок літераторів у підготовку підручників для українських початкових шкіл Закарпаття у 20–30-ті роки ХХ століття: Інноватика у вихованні, 2022. Випуск 16. С. 112–122.

18. Довганич О.Д. Карпатська Україна в боротьбі за незалежність: репресії проти її оборонців та керівників / післямова Миколи Вегеша. Ужгород: Гражда, 2007. 140 с.
19. Закарпаття 1919-2009 років: історія, політика, культура: україномов. варіант укр.-угор. вид. / Ін-т етнонац. дослідж. Угор. акад. наук, НДІ політ. регіоналістики Ужгород. нац. ун-ту. Ужгород: Ліра, 2010. 716 с.
20. Закарпаття в етнополітичному вимірі. К. : ПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 682 с.
21. Капітан Л.І. Етнокультурний розвиток Закарпаття у контексті радянзації краю., 1944-1964 рр. К., 2013. 583 с.
22. Міщанин В. Радянська Закарпаття 1944-1950 рр. в документах центральних державних архівів України // Тисячоліття – Millennium. Ужгород: Гражда, 2016. С. 18-33.
23. Віднянський С. Народна рада Закарпатської України як інструмент приєднання Закарпаття до СРСР та радянзації краю // *Národné rady v regióne Karpát na sklonku druhej svetovej vojny*. Krakov, 2013. С. 37-52.
24. Вовканич І.І. Чехословаччина в 1945-1948 рр.: нарис історії перехідного періоду. Ужгород: Видавництво В. Падяка, 2000. 352 с.
25. Грабовська А.М. Експлуататорська діяльність уніатської церкви Галичини і Закарпаття та боротьба проти неї прогресивних сил у першій третині ХХ століття: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.02; Львівський держ. ун-т ім. І.Франка. Львів, 1970. 19 с.
26. Данилюк Д., Міщанин В. Джерела про радянську Закарпаття (1944-1950 рр.) // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. 2014. Вип. 1. С. 157-165.
27. Державотворчий процес в Україні / НАН України, Інститут Історії України / В. А. Смолій (відп. редактор). Київ: Наукова думка, 2007. 910 с.
28. Дзюба І. М. Інтернаціоналізм чи русифікація? К.: Видавничий дім «КМ Academia», 1998, 276 с.
29. Краєзнавство в системі освіти і виховання в Україні: курс лекцій / І.А.Коляда, Я.М. Камбалова. К., 2016, 80 с.
30. Куцов К.О. Питання створення в Підкарпатській Русі вищого навчального закладу в діяльності громадських організацій закарпатських студентів 1920-1930-х рр. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. Вип. 25. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2010. С. 142 – 146.
31. Куцов, К. О. Політична діяльність Підкарпатських студентів-русофілів у період кризи державності Чехословаччини в 1938-1939 рр. // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Історія. Вип. 2 (35). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. С. 13–22.
32. Магочій П., Євреї на Закарпатті. Короткий історичний нарис. Ужгород, 2005. 27 с.
33. Макара М., Гнані долею. Етносоціальний нарис історії єврейства на Закарпатті, „Карпатський край” 1995, № 9–12, с. 12–18.
34. Марина В., Румуни Закарпаття: проблеми історії та етнокультурного розвитку: автореф. дис... канд. іст. наук. Ужгород, 1995. 24 с.
35. Мигович І. Закарпатський соціум: виклики і випробування. В 2-х ч. Ч. 1. Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2009. 376 с.
36. Мишак І. Закарпаття напередодні Другої світової війни у працях сучасних українських істориків // Історіографічне дослідження в Україні: збірник наукових праць. Вип. 19 Київ, 2008. С. 410 – 421.
37. Остапець Ю., Токар М. Закарпаття через призму політичних виборів: Монографія / Серія «*Studia Regionalistica*»; НДІ політичної регіоналістики; ДВНЗ «Ужгородський університет». Ужгород: Видавництво “Карпати», 2009. 408 с.
38. Пащенко В. Політичне Закарпаття. 15 років вибору: Довідник. Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2006. 136 с.
39. Політична історія України ХХ століття: у 6 т. / [голова ред.кол. І.Ф. Курас; заст. гол. Ю.І. Шаповал; кер. тому В.І. Кучер]. К.: Генеза, 2003.

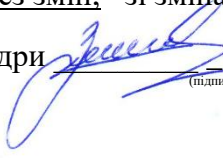
40. Стерч П., Карпато-українська держава: до історії визвольної боротьби карпатських українців у 1919 – 1939 роках. Торонто: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 1965. 288 с.
41. Стряпко І., Товариство «Просвіта» в громадсько-політичному та культурному житті Закарпаття (1920 – 1939): монографія / Серія «Studia Regionalistica» / № 5; НДІ політичної регіоналістики; ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород: ЗІППО, 2012. 238 с.
42. Тиводар М., Етнодемографічні процеси на Закарпатті (I – початок III тисячоліття), „Народна творчість та етнологія” 2010, № 1, с. 4–31.
43. Товт М., Міжнародно-правовий захист національних меншин (тенденції сучасного розвитку). Ужгород: ІВА, 2002. 160 с. 14.
44. Токар М., Політичні партії Закарпаття в умовах багатопартійності (1919–1939), Ужгород 2006.
45. Ферков О.В., Історія Закарпаття у крайовій угорськомовній історіографії XIX – початку XX ст.: дис. канд. іст. наук: 07.00.06; Ужгородський національний університет. Ужгород, 2004. 205 с.
46. Химинець Ю. Закарпаття – земля української держави. Ужгород: Карпати, 1992;
47. Худіш П. Закарпаття в контексті чехословацько-радянських відносин (1944-1948): автореф. дис... канд. іст. наук. Ужгород, 2016. 20 с.
48. Brandejs J., Vývoj politických poměrů na Podkarpatské Rusi v období 1918–1935, Podkarpatská Rus, red. J. Zatloukal, Bratislava 1936, s. 72–88.
49. Jarnecki M., Kołakowski T., „Ukraiński Piemont”. Ruś Zakarpacka w okresie autonomii 1938–1939, Warszawa 2017.
50. Kugel Ch., Židé na Podkarpatské Rusi, [w:] Podkarpatská Rus, red. J. Zatloukal, Bratislava 1936, s. 149–152.
51. Sheets L. S. 8 Pieces of Empire. A 20-year Journey Through the Soviet Collapse / Lawrence Scott Sheets. New York: Crown Publishers, 2011. 306 p.
52. Stojan F., Repreznatávní sborník veškerého školství na Podkarpatské Rusi při příležitosti 20 letého trvání ČSR. 1918–1938, Prešov 1938.
53. Szabolcs Éva: *Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában*. Budapest, 2001. Műszaki Könyvkiadó.
54. Thaden E. C. The Rise of Historicism in Russia / Edward C. Thaden. Peter Lang, 1999. 374 p.
55. Weeks T. R. Russification / Sovietization Theodore Weeks // EGO – European History Onlice: <http://ieg-ego.eu/en/threads/models-andstereotypes/russification-sovietization>
56. Zsidók Kárpátalján. Történelem és örökség a dualizmus korától napjainkig, Budapest 2013.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://znohistory.ed-era.com/m1/12>
2. <https://spadok.org.ua/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 11 від «20» червня 2025 р. Завідувач кафедри Ласлов ЗУБАНИЧ
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)